Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö

KELA/26643/2026

19.10.2026

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta

Kansaneläkelaitoksen (Kelan) asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain ja toimeentulotuesta annetun lain 7 b §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Hallituksen esityksessä (HE 186/2026 vp) esitetään 65 vuotta täyttäneiden valinnanvapauskokeilun kehittämistä sekä kokeilun voimassaolon pidentämistä yhdellä vuodella, eli 31.12.2028 saakka. Hallituksen esityksessä ehdotetaan fysioterapian lisäämistä kokeiluun. Lisäksi ehdotetaan, että 65 vuotta täyttäneiden hoito- ja tutkimuskorvauksia maksettaisiin yleislääkärin vastaanottokäynneistä enintään kuusi kertaa kalenterivuodessa.

Lausunto

Kansaneläkelaitos (Kela) kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto ja esittää lausuntonaan luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi sairausvakuutuslain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta ja toimeentulotuesta annetun lain 7 b §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksenmuuttamisesta seuraavaa.

Kela katsoo, että esitetyt lisäykset kokeiluun tukevat kokeilun tavoitetta mahdollisuudesta kehittää Kelan yksityisen sairaanhoidon korvausjärjestelmää osana terveydenhuollon palvelujärjestelmän kokonaisuutta sekä lisätä sen vaikuttavuutta.

Kela kannattaa yleislääkärin vastaanottokäyntien nostoa kolmesta kuuteen kokeilusta korvattavaan käyntikertaan, sillä sen voidaan katsoa lisäävän hoidon jatkuvuutta. Käyntikertojen korotus kuuteen mahdollistaa sen, että vakuutetun koko hoitoketju säilyy asiakkaan niin halutessaan saman lääkärin kanssa, eikä tarvetta ole siirtyä asioimaan omaan terveyskeskukseen johtuen käyntimäärän rajoituksesta.

Kela pitää kuitenkin myös tärkeänä, että kokeilussa kehitetään ratkaisuja, jotka tukevat julkisen ja yksityisen sektorin välistä integraatiota ja mahdollistavat asiakkaalle sujuvat palvelupolut eri toimijoiden välillä. Kela näkee, että valinnanvapauskokeilu tarjoaa myös mahdollisuuden kehittää julkisen ja yksityisen sektorin välisiä yhteistyö- ja integraatiokäytäntöjä käytännössä.

Kokeilun mukaisten korvausten saamiseen liittyy useita rajoituksia, joiden osalta vastuu kuuluu ensisijaisesti asiakkaan itsensä tarkistettavaksi tai huolehdittavaksi. Esitettyjen muutosten osalta vastuu seurata yleislääkärikäyntien määriä säilyy edelleen asiakkaalla. Samoin fysioterapiakäyntien osalta, asiakkaan on itse seurattava korvattavien käyntiensä määrää. Yksityisellä palveluntuottajalla ei ole mahdollista seurata sitä, onko asiakas käynyt esimerkiksi toisella palveluntuottajalla. Näin ollen, mikäli asiakas hakeutuu kokeilun mukaiseen fysioterapiaan yli 4 kertaa kalenterivuoden aikana, ja asiakkaalle maksetaan suorakorvaus, liikaa maksettu etuus tai korvaus lähtökohtaisesti peritään asiakkaalta takaisin, ellei ole perusteita luopua osin tai kokonaan takaisinperinnästä. Sama menettely pätee myös yleislääkärin käyntirajoituksen suhteen. Kela tekee erikseen päätöksen liikamaksun takaisinperinnästä.

Esityksen fysioterapiaa koskevan ehdotuksen osalta toimeenpanoon liittyviä tehtäviä Kelassa olisivat: valinnanvapauskokeilua koskevan suorakorvaussopimuksen laatiminen koskien valinnanvapauskokeilun mukaista fysioterapiaa, sopimussuhteiden solmiminen ja sopimusten noudattamisen seuraaminen.

Fysioterapian lisääminen kokeiluun voidaan odottavan lisäävän huomattavasti suorakorvaussopimusten tekemistä uusien palveluntuottajien ja Kelan välillä. Kela edellyttää suorakorvaussopimuksen solmimista kokeiluun osallistumiseksi. Suorakorvaussopimuksen lisäksi Kela ja palveluntuottaja solmivat erillisen sopimuksen valinnanvapauskokeiluun liittymisestä. Kela katsoo, että suorakorvausmenettely on kokeilussa osoittautunut toimivaksi, vakiintuneeksi sekä kustannustehokkaaksi ja asiakasystävälliseksi menettelyksi.

Lisäksi Kela vahvistaisi fysioterapiakäynneille enimmäishinnat ja korvaustaksat. Vahvistetut korvaustaksat lisättäisiin taksaluetteloon. Kela seuraisi säännöllisesti korvausvarojen

riittävyyttä ja tarvittaessa voisi muuttaa fysioterapiakäynneille vahvistettuja enimmäishintoja ja korvaustaksoja.

Muita esityksen toimeenpanoon liittyviä tehtäviä Kelassa olisivat asiakkaiden ja palveluntuottajien informointi, Kela.fi -sivustolle tehtävät päivitykset, johon sisältyy muun muassa Kela.fi -sivuston valinnanvapauskokeilun palveluntuottajien haun päivittäminen fysioterapiaa tarjoavien palveluntuottajien osalta, lomakkeiden ja järjestelmien päivityksiin liittyvät tehtävät sekä etuuskäsittelijöiden ja asiakaspalvelijoiden neuvonta ja ohjaus.

Kokeilun kehittämiseen liittyvä viestintä kohdistuisi sekä Kelaan sisäisesti että Kelan ulkopuolelle asiakkaille ja palveluntuottajille. Kela pyrkii aktiivisesti olemassa olevilla keinoillaan viestimään kokeilusta, jotta tietoisuus kokeilusta tavoittasi yhä laajemmin kokeilun kohdeyleisöä. Kela arvioi myös, että fysioterapian lisääminen kokeiluun voi mahdollistaa kokeilun parempaa näkyvyyttä, sillä kokeiluun voidaan arvioida liittyvän lisää uusia palveluntuottajia.

Kela korostaa viestinnän ja tiedottamisen keskeistä merkitystä valinnanvapauskokeilun toimeenpanossa. On tärkeää, että kokeilusta, sen sisällöstä sekä asiakkaan oikeuksista ja velvollisuuksista viestitään selkeästi ja riittävän laajasti sekä asiakkaille että palveluntuottajille.

Kelan kokemuksen mukaan tietoisuus kokeilusta ei ole toistaiseksi tavoittanut kattavasti sen kohderyhmää, mikä voi osaltaan rajoittaa kokeilun vaikuttavuutta ja tavoitteiden toteutumista. Tämän vuoksi Kela pitää tärkeänä, että viestintää vahvistetaan ja kohdennetaan siten, että mahdollisimman moni kohderyhmään kuuluva on tietoinen kokeilusta ja sen tarjoamista mahdollisuuksista. Samalla tulee varmistaa, että tarjottu informaatio on ymmärrettävää ja tukee asiakkaan kykyä toimia kokeilun edellyttämällä tavalla.

Esitetyt muutokset aiheuttaisivat uusien lomakkeiden tekemistä ja voimassa olevien lomakkeiden päivittämistä sekä ohjelmistoihin tehtäviä muutoksia myös järjestelmätoimittajilla.

Korvattavien käyntien lisäyksellä voi olla hieman nostavaa vaikutusta myös matkakustannusten korvausten määrään.

Uusien korvattavien palvelujen lisääminen (mm. fysioterapia) vaikuttaa korvaushakemusten määrään sekä käyntirajoitusten nostaminen lisää hakemuksia. Esitettyjen muutosten arvioidaan lisäävän Kelan toimintamenoja 0,5 miljoonaa euroa vuosina 2027 ja 2028.

Toimeentulotuen osalta Kela toteaa, että sairausvakuutuslain 3 a luvun mukaiset omavastuuosuudet huomioitaisiin jatkossakin muina perusmenoina toimeentulotuessa.

Mia Helle
yksikön päällikkö

Reija Jääskeläinen
keskuksen päällikkö